

**ВРСТЕ КАТАЛОГА И МЕЋУБИБЛИОТЕЧКА
ПОЗАЈМИЦА****CATALOGUING & INTERLIBRARY
LOAN****Увод**

У оквиру 69. међународног конгреса IFLA-е, одржаног у Берлину од 1.08.2003. - 9.08. 2003., два дана су била посвећена актуелним питањима и проблематици међубиблиотечке позајмице.

Сесија под насловом Међубиблиотечка позајмица и каталогизација: централизована или децентрализована - којим путем ићи, замишљена је у виду излагања три предавања и дискусије, на тему узајамних односа различитих каталога и могућности међубиблиотечке позајмице, као и различитих концепата и искустава разних светских библиотека.

У оквиру ових предавања и дискусија, издвојила су се и три актуелна концепта, и док су први и трећи били сасвим опречни, други се представио као врста баланса и, у извесној мери, помирења међу њима.

Релација каталога и ILL: први концепт

Први концепт односа каталога и међубиблиотечке позајмице заступљен је у раду Филипа Хајдера из Националне библиотеке Сингапура и компаније SILAS (Singapore Integrated Library Automation Services), под насловом Библиографске предности централног каталога за међубиблиотечку позајмицу и коришћење извора.

Овај концепт даје предност централном каталогу, уопште, а нарочито када је реч о службама међубиблиотечке позајмице. Шта то, заправо, значи?

Аутор, наиме, прави разлику између централног и дистрибуираног каталога, а затим разматра неке од предности централног каталога (јединственог каталога са централном базом података), у односу на дистрибуирани, виртуелни.

Успостављање јединственог каталога врши се, уобичајено, како аутор излаже, тако што се подаци креирају у самој централној бази, а затим последују централној. Ово је случај са већином светских библиотека, различитих структура, од националних, универзитетских, специјалних, јавних и сл.

Револуција интернета и увођење протокола Z 39.50 донело је и нову могућност: стварање децентрализованог јединственог дистрибуираног или виртуелног каталога. Локалне базе се, путем овог протокола и подршке моћних соф-

- duplication
- inconsistency
- errors
- omission

The author of this paper assumes that ILL and other document delivery services generally wish to encourage the formulation of potentially valuable requests on the part of users, and thinks that the union catalogue as a very helpful tool for doing so. It is much more important when the union catalogue is used by end-users before they approach the interlibrary loan counter, in order to identify the resources they wish to procure through this service.

Centralized and distributed union catalogues

There are several ways to design a union catalogue, and the traditional way is to establish a centralized database into which records may be contributed either

Introduction

As a part of the 69th International IFLA Conference, that was held in Berlin (1-9 August 2003), two days had sessions devoted to the actual questions and problems of the Interlibrary Loan and Document Delivery.

The session under the title Document Delivery and Interlending & Cataloguing - Centralised or Decentralised - Which Way to Go?, took the form of a lecture and discussion on a theme of mutual relations between different types of catalogues and possibilities of interlibrary loan, and different concepts and experiences that were presented by librarians from many parts of the world.

As a part of lectures and discussions, three actual concepts were singled out. While the first and the third concepts were quite opposite in giving priority to certain catalogues, the second acted as some sort of balance, to a certain degree, sort of reconciliation between them.

Relation of catalogues and ILL: the first concept

The first concept was supported in the lecture presented by Philip Hider (SILAS, Singapore), under the title The bibliographic advantages of a centralised union catalogue for ILL and resource sharing. This concept examines some of the bibliographic advantages of a union catalogue with a central database over a distributed ("virtual") union catalogue. These bibliographic advantages are discussed in the context of interlibrary loan. The author thinks that the bibliographic content of a distributed union catalogue may be poorer than the same one of a central database, because of the problems of:

вера, повезују, на начин да партиципирају у новоствореном виртуелном каталогу.

Ово је случај у двама највећим сингапурским библиотекарима, при чему успостављање овог каталога поред врло високе цене, доноси и друге неповољности (дуплирање података, редуција поља, недовољно широки записи и сл.). Између осталих разлога, какви су технолошки, политички, финансијски и сл., а о којима је било много речи, у овом раду се износе библиографски разлози за постојање централизованог система, у контексту међубиблиотеке позајмице, као аспект који је досад остајао по страни. У свом ентузијастичком залагању за централизован систем, аутор не искључује постојање других разлога. Пре свега, два су прагматична разлога због којих би требало залагати се за овај систем: он већ увелико постоји у већини земаља, тако да није потребно издвајати додатна средства за успостављање скупље, дистрибуираног или виртуелног, а затим, многе од централних агенција библиографских мрежа су већ уложили доста средстава у развој система међубиблиотеке позајмице, и неке друге системе, који се базирају на централизованог бази.

Определивши се за централизован систем, који је за сопствено постојање изборио најмање 4 разлога, у потпуном избегавању или смањењу:

- дуплирања података
- неуједначености
- грешака
- превида,

аутор је, у овом, у теоријском смисли, иначе, изванредном раду, акцендовао више друге факторе (економске, пре свега), тако да је део који се тича библиографских предности, остао, у доброј мери, по страни. Од изузетног значаја је, међутим, било чути излагање о различитим националним централизованим системима, и њиховим искуствима.

Други предложени концепт се оцртао у предавању Johana Stapela (Koninklijke Bibliothek, The Hague, Netherlands), координатора за међубиблиотеку позајмицу за Холандију, под насловом, Going Dutch (Холандски начин).

Веома импресивно било је изношење искустава ове холандске библиотеке, која је, у оквиру електронске међубиблиотеке позајмице, у претходној години остварила 3 милиона захтева.

Будући да је постојање централне базе података, какву у теорији имамо у виду, илузија када је у питању стварност, он се залаже за креирање мултимрежа, као својеврсног и централизованог и децентрализованог система (система који би чиниле посебне мреже). У оквиру оваквих система, сарађивало би се интерактивно.

Предавање Питера Стаблија, са Универзитета у Шефилду, под насловом: Међубибиотечка позајмица: системи за кориснике, не корисници за системе, а који, за разлику од еминентно софтверске проблематике првог говорника, у центар поставио могућности и амбиције, као и нови дизајн међубибиотечке позајмице. Заснован на примерима националног јединственог каталога Велике Британије (UKNUC) и сличних, веома развијених, система Данске, овај рад је указао на позадину неких од питања које би требало имати на уму у дизајнирању модерног система међубибиотечке позајмице, не у смислу пуног прегледа свих момената који би се тicali савремених стандарда међубибиотечке позајмице, него, пре свега, у смеру наглашавања неких од мера које би требало предузети, како би софтверски дизајн одговорио на захтеве корисника. Студија је настала на основу увида у потребе корисника UKNUC-а и поређења физичких и виртуелних јединствених каталога.

Аутор издваја кључна места у дизајнирању међубибиотечке позајмице:

- потврда о постојању документа
- "локализација" документа
- доступност локације
- време које је потребно да се позајмица обави

directly (create records in the central database) or indirectly (local catalogue first, then upload to union catalogue), or both. With protocols such as Z39.50, there is an alternative to establish a distributed union catalogue. In this model, the local catalogues are linked through their

respective servers, using Z39.50, while the Z39.50 client searches each catalogue catalogue, creating a new virtual union catalogue. The distributed union catalogue has become a popular concept in some library circles in recent years.

There are at least four important reasons for a central database: (a) cataloguing into a central database ensures that record duplication is caused only by human catalogue error; (b) it is easier to implement a quality control mechanism whereby records contributed to and revised in the union catalogue are reviewed, perhaps by a central agency; (c) cataloguers are likely to make greater efforts to adhere to agreed standards and policies, since they are more exposed to quality control and the judgements of fellowcataloguers; (d) records are more likely to get amended and enhanced through the work of other libraries.

Multitiered networked ILL service

The second suggested concept was presented by Johan Stapel Going Dutch: creating a multitiered networked ILL service for the Netherlands (Koninklijke Bibliotheek, The Hague, Netherlands), who is working at the Koninklijke Bibliotheek, the national library of the Netherlands, as a national Interlibrary Loan co-ordinator. Of special significance was the experience presented by librarians from Holland, considering electronic ILL.

This concept examine two specific aspects: the function and the library organisation of national union catalogue and secondly, the aspect of future developments with regard to a possible decentralized model for nation-wide Interlibrary Loan services.

Netherlands has sixteen million inhabitants, one national library, thirteen university libraries and one thousand public libraries and eight million users. Netherlands has annually fifty million loans.

The central Interlibrary Loan system works well and effectively and distributes scientific information between academic libraries. However, the major part of Dutch libraries process inter-library loans in distributed regional circuits. Creating a nation-wide ILL system, which is based on a union catalogue with one complete central registration of holdings, covering all libraries, is an illusion. The author of this concept thinks that the next step for ILL is to create a transparent service, a "one-stop-shop" for endusers. This service will join a number of well-organized distributed systems.

The third concept is a lecture of Peter Stubley (University of Sheffield Library, Sheffield, UK) / Document delivery design: systems for users, not users for systems. This concept suggests some of the "background" issues that need consideration in the design of document delivery systems. It emphasises that it is necessary to ensure that software design does not override a consideration of our user needs. This lecture included also the UCNUC survey of user requirements and comparisons between physical and virtual union catalogue architectures.

The key issues to be considered when looking at the design of a document delivery and ILL system are:

- confirmation of the existence of an item
- accurate known locations for an item
- availability at those known locations
- timeframe for user need
- licensing controls and authorization.

On the other hand, in summary, the key issues for users, and which should be taken into consideration in evaluating union catalogue architectures for document delivery, are:

- comprehensiveness of the catalogue;
- user interface design, including de-duplication, transparency and accuracy of results;
- access to the actual item (e.g. book, journal article) is more important than the union catalogue search itself;
- questions need to be raised about the importance current-

Address http://www.subito-doc.com/ Go Links >>

**Delivery of Invoices
by E-mail!**

New prices in 2004
due to the rise of royalties

Important information about
delivery to foreign countries

subito@
Document Delivery Service

- About subito
- Search and Order
- Library Service
- Price
- News
- Contact
- FAQ

subito international
homepages:

- German
- French
- Japanese
- Russian
- Italian
- Portugese
- Spanish

WELCOME TO SUBITO

subito is the library document delivery service for articles and books.

You can use it to research documents and order them.
Delivery will be made promptly and directly to the desired address.

Choose from millions of titles electronically available at libraries.

For more information click here.

- лиценца контроле и ауторизација.

За разлику од веома формализованих захтева, које смо имали прилике да видимо када је енглеска позајмица у питању, аутор се залаже за сасвим "отворен" захтев, који би корисник, са најмањим бројем података, ипак могао да поднесе. У овом случају, тип приступа корисника је битно место у новом дизајну, а да се, при томе, не искључује место и улога библиотекара и стручног особља, као ни комуникација између корисника и библиотекара.

Закључак

У закључку се, подједнако, наглашавају тешкоће у успостављању јединственог решења и дизајна позајмице и, као најважније, дају се смернице за препознавање потреба, које би се у новом, модерном дизајну, могле да остваре. Дакле, потребе корисника су те које одређују и усмеравају, не само дизајн, него и амбиције библиотекара.

ly attached to the sourcing library.

Summary of a comparison of catalogue architectures

Virtual union catalogues have their supporters and the technology can appear impressive on the surface, but, at the present time, there are substantial drawbacks with this approach and serious doubts about its accuracy of search, presentation of results. This is still a developing technology.

Design

The design of regional or national document delivery networks will always be a balance between the incorporation of new technology with economic, strategic, organizational and political factors as these are judged to effect the case in hand.

Conclusion

Needs of our users must define and show the way not only in matters of design, but must take account of librarians ambitions too.

References

Online.

www.ifla-deutschland.de/
www.ifla.org/IV/ifla69/